

Я. В. Кудря,
асистент кафедри економіки підприємств і інвестицій,
Інститут економіки і менеджменту Національного
університету "Львівська політехніка"

СУТНІСТЬ І ЗМІСТ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ РЕГРЕСІЇ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ УПРАВЛІННЯ КОРПОРАЦІЯМИ В МАШИНОБУДІВНІЙ ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Розкрито сутність і зміст застосування регресії собівартості продукції як одного з альтернативних фінансових джерел й методів забезпечення розвитку управління корпораціями в машинобудуванні держави. Проаналізовано можливості і зроблено висновки щодо застосування методу регресії собівартості продукції у практиці забезпечення розвитку управління корпораціями в машинобудуванні держави на прикладі ВАТ "ЛМАйГруп".

Had been described the meaning of regressing method of the price of products of Ukrainian mashinebuilding joint-stock companies such as one of the priority management technology; had been analyzed the results of it using at the example of open joint-stock company "LMIGroup".

ВСТУП

У процесі виробничо-господарської діяльності корпорації в машинобудуванні держави стикаються з проблемами обмеженості і нестачі фінансових ресурсів для забезпечення розвитку управління ними. Адже високі результати розвитку управління дозволяють корпораціям в машинобудуванні держави зводити власну продукцію конкурентоздатною на національному й міжнародному ринках. Тому є гостра необхідність у оптимізації витрат їх виробничо-господарської діяльності загалом та за конкретними сферами даного виду економічної діяльності держави (наприклад, вітчизняних корпорацій верстатостроительного профілю). Це гарантує отримання додаткового затребуваного приросту норми прибутковості, який, у свою чергу, дозволить належно проінвестувати забезпечення розвитку управління корпораціями в машинобудуванні держави, що й визначає актуальність теми.

Тематика формування собівартості товарів, робіт, послуг продукції, шляхів її зниження (регресії) фахови-

ми керівниками і фаховим керівництвом сучасних підприємств, включаючи корпорації в машинобудуванні держави, досліджена у роботах Є. Мниха [1], С. Князева [2], В. Сопка [3] та ін. [4–6]. Проте багато питань потребують подальшого аналізу та інформаційно-роз'яснювального обумовлення, конкретизації. Зокрема, це стосується, наприклад, проблеми сутності і змісту застосування методу регресії собівартості продукції у забезпеченні розвитку управління вітчизняними корпораціями верстатостроительного профілю машинобудування держави, що ще раз підкреслює актуальність теми.

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ

Інформаційно-роз'яснювальне обумовлення сутності і змісту застосування методу регресії собівартості продукції у забезпеченні розвитку управління корпораціями в машинобудуванні держави (на прикладі конкретного акціонерного підприємства верстатостроительного профілю даного виду економічної діяльності України). Для досягнення мети автору у

першу чергу необхідно: лаконічно розкрити сутність і зміст застосування регресії собівартості продукції як одного з альтернативних фінансових джерел й методів забезпечення розвитку управління корпораціями в машинобудуванні держави; проаналізувати можливість і зробити висновки щодо застосування методу регресії собівартості продукції у практиці забезпечення розвитку управління вітчизняними корпораціями верстатостроительного профілю машинобудування держави на прикладі ВАТ "ЛМАйГруп", ін. У роботі автором використано аналітичний, конкретизаційний, ідеалізаційний, гіпотетичний, узагальнюючий методи для інформаційно-роз'яснювального розкриття інформаційних базових даних за темою.

РЕЗУЛЬТАТИ

Як вказує статистика табл. 1, у 2008 р. порівняно з 2007 р. загальна вартість реалізованої продукції ВАТ "ЛМАйГруп" збільшилась на 51240 тис. грн. (у 2,53 рази). Цьому сприяло збільшення обсягу реалізації продукції по Україні на 29973 тис. грн. (у 3,17 рази) та за межі держави на 21266 тис. грн. (у 2,08 рази). Тому у зв'язку з активізацією виробничо-господарської діяльності ВАТ "ЛМАйГруп" його фаховому керівництву необхідно шукати альтернативних (додаткових) фінансових джерел й методів забезпечення розвитку управління корпорацією в машинобудуванні держави. Таким альтернативним фінансовим джерелом й методом автор пропонує вважати регресію собівартості виробництва продукції ВАТ "ЛМАйГруп". Його подальше післятеоретичне використання фаховими керівниками на практиці виробничо-господарської діяльності ВАТ "ЛМАйГруп" сприятиме: стабілізації рівнів продаж на вже зайнятих позиціях ринків збуту; відкриттю, посіданню та повноцінному охопленню нових; отриманню додаткового затребуваного приросту норми прибутковості, який, у свою чергу, дозволить належно проінвестувати забезпечення розвитку управління корпорацією в машинобудуванні держави тощо.

Як свідчать результати аналізу літературних джерел [1–6] і власних досліджень автора [7, 8] за темою, для того щоб віднайти резерви регресії собівартості продукції для ВАТ "ЛМАйГруп", перш за все слід проаналізувати складові витрат за економічними елементами та статтями калькуляції. Після цього необхідно виділити ті елементи витрат, питома вага яких у структурі собівартості продукції зростає непропорційно до валового доходу ВАТ "ЛМАйГруп" чи з надмірно стрімкою темпатою. Це дозволить їх регресувати або зафіксувати на попередньому рівні. Так, результати аналізу автором структури витрат ВАТ "ЛМАйГруп", поданих у табл. 2, вказують на те, що головний резерв регресії собівартості продукції криється у елементі "матеріальні витрати".

Матеріальні витрати ВАТ "ЛМАйГруп", які в середньому складають 61%

Таблиця 1. Динаміка реалізованої продукції ВАТ "ЛМАЙГруп" за 2007–2008 рр.*

Назва показника	Роки		Абсолютні відхилення	Темпи зміни, %
	2007	2008		
Загальний обсяг реалізації, тис. грн.	33494	84734	51240	253
у т.ч. в:				
Україні, тис. грн.	13839	43813	29973	317
іноземні держави, тис. грн.	19655	40921	21266	208

* Складено і розраховано автором на основі інформаційних базових даних [9].

загальних і зростають щороку на 5,4%, можуть бути регресовані, наприклад, за рахунок пошуку нових постачальників з наступною закупівлею у них необхідних комплектуючих великими партіями. Це дозволить використати функціональний та стратегічний потенціали економії на масштабах. І при цьому, однак, першочергове і прерогативне значення має надати безпосередньо й винятково надано питанню оптимізації величин (розмірів) партій поставок асортименту продукції на продаж, актуальність та прерогативність якого для ВАТ "ЛМАЙГруп" буде доведено (обґрунтована автором нижче).

Витрати на оплату праці ВАТ "ЛМАЙГруп" становлять в середньому у структурі собівартості 13,6% і зростають щорічно на 1,7%. Резерви регресії витрат за елементом обмежені, оскільки величина середньомісячної заробітної плати відповідає значенню лише у 681,61 грн. (на кінець 2008 р.). Регресія кількості працюючих через вивільнення останніх не є адекватним виходом, оскільки їх діяльність є різномірною і зростання продуктивності праці на одній ділянці не вплине на загальний стан виробничо-господарської діяльності ВАТ "ЛМАЙГруп". Витрати ж на соціальні заходи є невеликими, оскільки ВАТ "ЛМАЙГруп" має податкові пільги у цьому відношенні.

Амортизаційні витрати ВАТ "ЛМАЙГруп", які становлять в середньому 7,9% у структурі загальних витратків та зменшення таких можливе категорично за рахунок вибуття основних виробничих фондів. Останнє принципово суперечить вимогам блоку стратегічного менеджменту ВАТ "ЛМАЙГруп", а отже, є і недоцільним для наступного розгляду та використання фаховим керівництвом обумовленої автором корпорації в машинобудуванні держави.

Усі наступні, не перелічені вище автором економічні елементи структури собівартості продукції ВАТ "ЛМАЙГруп" або не можуть регресуватися автономно від інших, або не є суттєвими

за їх часткою у ній. Отже, подальше аналітичне дослідження даних економічних елементів структура собівартості продукції ВАТ "ЛМАЙГруп" (наприклад, інші виробничі витрати) автор трактує неперіоритетним.

Для того щоб впевнитись у правильності ходу міркувань автора за темою і правильністю одержаних результатів проведеного вище аналізу, доцільно здійснити їх конкретизацію через детальний розгляд структури витрат за рядом головних калькуляційних статей, перелік котрих подано в табл. 3.

Так, відповідно до результатів аналізу статистики з постаттєво-калькуляційної структури собівартості продукції ВАТ "ЛМАЙГруп", що подана у табл.3, автор може зробити наступні висновки: сировина і матеріали займають в архітектоніці грошового виразу витрат на її виробництво у середньому 10,7%; куповані вироби є однією з найбільших статей затрат, складаючи в середньому 7,1% ансамблю витратків продукування товарів, робіт, послуг; значну частину займають витрати на оплату праці (в середньому 9,2% основна й 6% додаткова); збутові витрати у складі ансамблю затрат на виробництво та реалізацію продукції в середньому рівні 20,4% і при цьому мають тенденцію до регресії на середньорічні 3,7%; загальногосподарські витрати також мають тенденцію до регресії і становлять 7% у загальній структурі собівартості продукції ВАТ "ЛМАЙГруп".

На кінець проаналізуємо витрати запасів ВАТ "ЛМАЙГруп". Останні є беззаперечно складовою структури собівартості продукції ВАТ "ЛМАЙГруп" і, як свідчать результати аналізу літературних джерел [1–6, 9] й власних досліджень автора за темою [7, 8], охоплюють всі наступні види витратків. Це витатки, що пов'язані з цільовим формуванням та утриманням матеріального потоку в запасах у місцях стаціонарного складування вироблених товарів ВАТ "ЛМАЙГруп". Отже, до їх складу входять:

— витрати замовлень, які викли-

кані необхідністю його формування з цілями створення, поповнення запасів матеріалів, комплектуючих, ін. Рівень витрат замовлення завжди корелюється і залежатиме від кількості річних контрактів, договорів надання товарів, робіт, послуг, вартості та ціни одиної замовлення, структури витрат замовлення. При цьому завжди варто усвідомлювати та застосовувати теоретико-практичний постулат, згідно з яким чим інтенсивніше формувати замовлення, тим вищими будуть витрати замовлень. У свою чергу його повсякчасне використання на ВАТ "ЛМАЙГруп" дозволить мінімально регресувати його виробничо-господарські витрати. Однак варто наголосити на тому, що при замовленні тих чи інших видів запасів досить складно зазвичай буде зводити до мінімуму кількість поставок продукції ВАТ "ЛМАЙГруп" на цільові сегменти діючих ринків збуту. Адже це потребує значних фінансових ресурсів, максимально достовірних результатів прогнозування попиту тощо;

— витрати утримання запасів на складі, які поділяються на: витатки капіталу, що визначають за рівнем втрат від втрачених можливостей, котрі б могли бути охоплені та використані за його вкладення в інші сфери виробничо-господарської діяльності ВАТ "ЛМАЙГруп". Витрати капіталу слід розраховувати шляхом встановлення відсоткової ставки відносно вартості запасів. Так, у ВАТ "ЛМАЙГруп" відсоток витрат капіталу стосовно вартості запасу тотожний 13% і є фактично рівним практичній депозитній відсотковій ставці; витрати утримання складу включають витатки розміщення, переміщення запасів, ін.; витрати обслуговування запасів є витатками страхування останніх та їх оподаткування. На останок, слід завжди пам'ятати, що першу і другу складові доцільно формувати пропорційно кількості запасів, їх вартості, а величина страхових платежів для диференційних видів та типів запасів завжди буде різною; при цьому витрати страхування запасів відобразатимуть ймовірний рівень ризику втрати величини вартості (знецінення) продукції внаслідок її утримання у запасах корпорації в машинобудуванні держави тощо;

— витрати утримання запасів в дорозі, які виникають у момент отримання права власності на продукцію в процесі його поставки до місця призначення. За складом витрати утримання запасів в дорозі ідентичні витаткам їх утримання на складах ВАТ "ЛМАЙГруп", але за структурою вони істотно різняться. Так, витрати капіталу оцінюються аналогічно, однак різняться у розрахунку часових параметрів, а відтак, середнього рівня запасів в дорозі. При цьому витрати утримання транспортного засобу як тимчасового складу повністю враховані у транспортних тарифах і не вимагають додаткового обрахунку та включення тощо;

— витрати вичерпання запасів, які належать до категорії

Таблиця 2. Поелементна структура собівартості продукції ВАТ "ЛМАЙГруп" за 2007–2008 рр.**

Перелік головних економічних елементів витрат	Роки		2006	
	2005			
	Абсолютні значення, тис. грн.	Відносні значення, %	Абсолютні значення, тис. грн.	Відносні значення, %
Матеріальні витрати	65785	57,2	70060	64
Витрати на оплату праці	18521	14	14440	-15
Відрахування на соціальні заходи	7150	5,4	5883	-5,6
Амортизація	8122	6,1	6113	-6,5
Інші операційні витрати	2287	17,3	3504	9,7
Разом	122456	100	100000	100

** Складено і розраховано автором на основі інформаційних базових даних [9].

Таблиця 3. Постаттєво-калькуляційна структура собівартості продукції ВАТ "ЛМАЙГруп" за 2007–2008 рр.***

Перелік головних калькуляційних статей	Роки			
	2007		2008	
	Абсолютні значення, тис. грн.	Відносні значення, %	Абсолютні значення, тис. грн.	Відносні значення, %
Сировина, матеріали	14442	12,4	12496	-11,4
Куповані напівфабрикати, комплектуючі вироби, ін.	9718	8,3	7718	-7
Паливо, енергія на технологічні цілі	3824	3,3	3925	3,6
Основна заробітна плата	12388	11	11659	-11
Додаткова заробітна плата	9182	7,9	7280	-6,6
Відрахування на соціальні заходи	7492	6,4	530	-0,5
Витрати на утримання, експлуатацію устаткування	7166	6,1	6318	-5,8
Витрати від браку	5180	4,4	4870	-4,4
Загально-виробничі витрати	145	0,1	156	0,1
Інші виробничі витрати	1970	1,7	1660	-1,5
Виробнича собівартість	71507	61,1	66612	-60,7
Адміністративні витрати	16481	14,1	18498	16,9
Збутові витрати	28966	24,7	24498	-22,4
Повна собівартість	116954	100	100000	100

*** Складено і розраховано автором на основі інформаційних базових даних [9].

розрахункових видатків, облік котрих зазвичай не передбачається, адже вони, як правило, існують в випадках запізнення реалізації замовлень вітчизняними корпораціями верстатостроительного профілю машинобудування держави, у т.ч. й ВАТ "ЛМАЙГруп" тощо.

Всі наступні і не перелічені вище автором статті калькуляції собівартості продукції ВАТ "ЛМАЙГруп" або не можуть бути скорочені окремо (наприклад, відрахування до фонду страхування від нещасних випадків жорстко зав'язане на загальний фонд оплати праці), чи є не суттєвими за їх частотою у ній. Тому подальше аналітичне дослідження таких статей калькуляції собівартості продукції ВАТ "ЛМАЙГруп" (витрати на утримання, експлуатацію устаткування, втрати від браку, інші виробничі витрати тощо) автор вважає недоцільним.

Отже, на ґрунті результатів проведеного вище автором експрес-аналізу собівартості продукції ВАТ "ЛМАЙГруп" можна виділити такий ряд базових фінансових проблем за нею: необґрунтована прогресія витрат на сировину, матеріали, в т.ч. для створення запасів, що пов'язано у першу чергу з зростанням обсягів закупівель продукції, збільшенням гуртових цін, ін.; спонтанний, непрогнозований ріст видатків на напівфабрикати, комплектуючі, доля яких у грошовому виразі витрат на виробництво товарів, робіт, послуг відповідає середньому значенню 7,1%; позапланове підняття виробничо-збутових витрат, яке мотивоване формуванням неоптимальних величин (розмірів) партій поставок асортименту продукції на продаж тощо.

Іншими словами, у ВАТ "ЛМАЙГруп" присутні відхилення у його виробничо-господарській діяльності, які спонукають до виникнення широкого спектру економічних, соціальних, ін. проблем, однією з яких слід вважати нестачу фінансових ресурсів для забезпечення розвитку управління корпорацією в машинобудуванні держави. А це вкрай негативна тенденція у тактичній роботі і стратегічній трансформації ВАТ "ЛМАЙГруп", котра здатна призупинити продукування й збут товарів, робіт, послуг, знизити прибутковість та дохідність, призвести до незадоволення

виробничо-соціальних інтересів всіх учасників корпоративних відносин тощо. Формування ж неоптимальних величин (розмірів) партій поставок асортименту продукції на продаж ВАТ "ЛМАЙГруп" генероване нерозумінням, навіть наочним, сутності і змісту схем їх розрахунку його кадрами. Останнє стосується у більшій мірі керівників та управлінців ВАТ "ЛМАЙГруп". Адаже керівні і управлінські кадри ВАТ "ЛМАЙГруп" сприймають й трактують реалізацію схем розрахунку оптимальних величин (розмірів) партій поставок асортименту продукції на продаж окремим функціональним інструментом маркетингового аспекту корпоративної політики управління корпорацією в машинобудуванні держави. Такі міркування є вкрай помилковими, а всі висновки і наступні управлінські рішення, розпорядження, тощо за ними — абсолютно хибними.

Будь-яка наочна, цільова схема розрахунку оптимальних величин (розмірів) партій поставок асортименту товарів, робіт, послуг на продаж є й завжди виступатиме тільки формою прояву застосування методу регресії собівартості продукції у забезпеченні розвитку управління корпораціями в машинобудуванні держави. Тобто методом пошуку та акумуляції затребуваної величини альтернативних фінансових ресурсів для стимуляції розвитку управління ВАТ "ЛМАЙГруп" до: вимог блоку стратегічного менеджменту такого; специфіки профілю галузі, виду економічної діяльності держави, особливостей національної економіки країни; міжнародної динаміки, світових глобалізаційних тенденцій з корпоративної справи. Відтак сутністю і змістом довільного виду й типу наочної, цільової схеми розрахунку оптимальних величин (розмірів) партій поставок асортименту товарів, робіт, послуг слід повсякчас розуміти суть регресії собівартості продукції як методу забезпечення розвитку управління корпораціями в машинобудуванні держави. Звичайно, що запропоноване автором торкається та не становить виключення також для і ВАТ "ЛМАЙГруп". Це кореляційне співвідношення, взаємозалежність витрат утримання запасів, які є у розпорядженні чітко детермінованої корпорації в машинобудуванні держави, до сумар-

них видатків, що пов'язані з процесами виготовлення і реалізації затребуваного й замовленого покупцем продукту; фундаментальним оптимізуючим фактором виступає існуюча розмірність наявної у покупця потреби за товарами, роботами, послугами остаточно окресленої корпорації в машинобудуванні держави.

ВИСНОВКИ

Таким чином, будь-яка корпорація в машинобудуванні держави, включаючи й ВАТ "ЛМАЙГруп", за умови проведення ефективного управління витратами на створення запасів, знизить собівартість продукції, що вплине на збільшення прибутку. Одержані додаткові кошти від впровадження й використання такого заходу дозволять у достатній мірі фінансувати забезпечення розвитку управління корпораціями в машинобудуванні держави, зокрема за його верстатостроительним профілем, до вимог блоків стратегічного менеджменту таких, українських та світових тенденцій з корпоративної справи ін. Це допоможе вивести й збувати національну продукцію на рівні з іноземними конкурентами, гарантувати стабільне зростання попиту тощо.

Перспективи подальших досліджень повинні стосуватися побудови системи функціонального менеджменту (планування, організування, мотивування, контролювання і регулювання), застосування регресії собівартості продукції у забезпеченні розвитку управління корпораціями в машинобудуванні держави, методів керуванням ним та ін.

Література:

1. Мних Є.В. Економічний аналіз на промисловому підприємстві: Навч. посібник. — К.: ІЗМН, 2006. — 236 с.
2. Князев С.М. Управління запасами на підприємстві: Навч. посібник. — К.: Либідь, 2005. — 205 с.
3. Сопко В.О. Економіка підприємства: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2005. — 304 с.
4. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства: Навч. посібник. — К.: ЦУА, 2002. — 656 с.
5. Панасюк В.М. Управління витратами виробництва. — К.: Кондор, 2007. — 244 с.
6. Волков О.І., Денисенко М.П., Гречан А.П. Економіка та організація інноваційної діяльності: Підручник (третє видання). — К.: Центр учбової літератури, 2007. — 662 с.
7. Кудря Я.В. Актуальні проблеми управління акціонерними товариствами в Україні // Актуальні проблеми економіки. — 2007. — №2 (68). — С. 68—73.
8. Кудря Я.В., Жуковська Т.О. Сучасний стан і шляхи розвитку акціонерних компаній в машинобудуванні України // Актуальні проблеми економіки. — 2008. — №6 (84). — С. 143—157.
9. World Journal of Economy and Controlling. The Main Annual Reports. — 2009. — №1. — Р. 300—325.

Стаття надійшла до редакції 26.01.2009 р.